

HATÁRRENDESZET MAGYARORSZÁGON

- Magyarország az EU külső, szárazföldi határainak több mint 6%-át védi.
- Az EU-ba irányuló migrációs útvonalak közül kettő hazánkon keresztül halad át. Ezek sorában a legterheltebb a balkáni útvonal, amelyen 2022-ben az előző évhez képest 64%-os növekedést tapasztaltak a felfedett illegális határátkelések számában (Infotabló, [2023/9.](#))
- 2022-ben az EU külső határain felfedett illegális határátlépések (**330 ezer**) közel 50%-át Magyarországon regisztrálták (**159 ezer**).
- 2014 és 2022 között – főként a terrorizmus és az illegális migráció elleni küzdelem céljából – az EU tagállamai 19 határkerítést állítottak fel, melyek hossza az EU külső határain és az EU/Schengen térségen belül 315 km-ről 2 048 km-re nőtt. Az EU külső szárazföldi határainak mintegy 1335 km-nyi része van jelenleg kerítéssel vagy fallal elkerítve ([Dumbrava 2022](#)).
- Mint azt az [utóbbi uniós csúcserőtekezet](#) is mutatja, a tagországok egyetértenek a külső határok megerősítésének szükségességében, de ennek végrehajtásában – így többek között a határkerítések finanszírozásának kérdésében – nincsenek azonos véleményen.

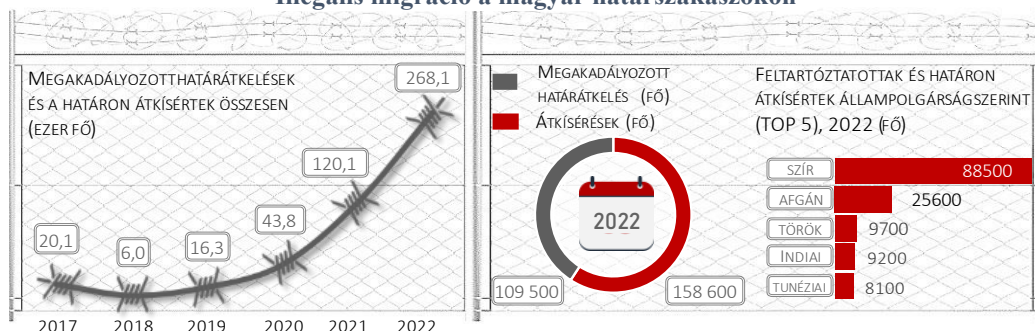
A Kormány 2022-ben új, határrendészeti szolgálati állománykategóriát hozott létre, hogy megerősítse Magyarország határőrizetét a növekvő illegális migráció és az ukrajnai háború miatt kialakult komplex kihívások kezelése érdekében. Az Infojegyzet főbb vonalaiban bemutatja hazánk határőrizeti rendszerét és kihívásait.

A rendszerváltást követően, közel két évtizeden keresztül a magyar államhatár határőrizeti és határforgalmi feladatait a Magyar Köztársaság Határőrsége látta el. A korszak politikai és biztonságpolitikai változásainak következtében – különösen az Európai Unióhoz és a Schengeni térséghez való csatlakozási feltételek teljesítése során – a Határőrség jelentős szervezeti és hatásköri változásokon ment keresztül. 1990-ben még a 20 ezer fős szervezet létszámának 75%-át sorozott állomány tette ki és alapvetően kettős rendeltetésű – katonai és rendészeti – szervként működött. **1998-ra** – párhuzamban az utolsó sorállományú határőr leszerelésével – hivatásos, professzionális szervezetté alakult át, majd **2004-ben** megszűnt katonai jellege is. Az államhatár őrizetét ettől kezdve tisztán rendészeti tevékenységként látta el. A Határőrség számára a rendszeresített feladatainak ellátásához az Országgyűlés 2000-ben 12 ezer fős hivatásos határőri létszámot engedélyezett, de e rendszeresített létszám nem került teljességében feltöltésre (Ritecz 2017).

A kétezres években a Határőrség szervezeti átalakításában és fejlesztésében az EU-, valamint a schengeni csatlakozással járó határőrizeti és határigazgatási feladatokra történő felkészülés dominált. E folyamat végére az önálló Határőrség megszüntetésre került. A határigazgatás és határőrizet alapvető feladatai Magyarország teljes jogú schengeni csatlakozását (2007. december 21.), valamint a Rendőrség és a Határőrség 2008. január 1-én történt integrációját követően a Rendőrséghez kerültek, a határrendészet a Rendőrség szolgálati ágává vált.

Magyarország schengeni tagsága a magyar államhatárt két részre osztotta: 1139 kilométer hosszúságban belső, 1103,5 kilométer hosszúságban külső schengeni határrá. Horvátország 2023. január 1-i csatlakozásával a külső határ 345 km hosszúságban immár belső határnak minősül, de a magyar-román határ Románia schengeni csatlakozásáig továbbra is ideiglenes külső határnak számít.

Illegális migráció a magyar határszakaszokon

Forrás: [Infoszolg/Police.hu](#)

2010-es évektől a **határőrizet kihívásai** között a szervezett bűnözés, az illegális migráció, és az embercsempészet elleni küzdelem dominál.

JOGSZABÁLYI KERETEK, FELADATOK

Az **Európai Unió** a belső határokon való szabad mozgás vívmányának alapvető biztosítékát, egyben pedig az EU polgárainak biztonságát a külső határok sikeres védelmében jelöli meg. A schengeni külső és belső területeken szolgálatot teljesítő rendőrökre, határ- és partiőrökre nagy felelősség hárul az övezet belső biztonságát veszélyeztető fenyegetések megelőzésében és elhárításában, kiemelten pedig az illegális migráció, a szervezett bűnözés különféle formái, vagy a terrorizmus elleni küzdelemben. Ennek következtében az EU közösségi szinten rendelkezik a külső és belső határok igazgatásáról ([EU Tanácsának honlapja](#)).

A Magyarország schengeni határainak őrzésére és igazgatására vonatkozó feladatok végrehajtása alapvetően a [Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex](#) szabályai szerint történik. Bár az EU-ban a határigazgatás és őrizet elsősorban nemzeti hatáskört jelent, de az integrált európai határigazgatás – ld. [\(EU\) 2019/1896](#), 3. cikk – keretében az EU külső határainak védelmében a FRONTEX-nek is szerepe van, sőt az ügynökség 2019 után megerősített jogosítványokat is kapott (ld. bővebben [Infojegyzet 2021/12](#)).

Hazánkban a Rendőrség határigazgatási és határőrizeti feladatait a jogalkotás legmagasabb szintjén **Magyarország Alaptörvényének** 46. cikke tartalmazza: „A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.”

A **Rendőrség széleskörű határőrizeti feladatait** a rendőrségről szóló [1994. évi XXXIV. törvény](#) (Rtv.) tovább pontosítja. E szerint a Rendőrség főbb feladatai közé tartozik:

- az államhatár őrzése;
- az államhatár jogellenes átlépésének megelőzése, felderítése, megszakítása, a jogellenes bevándorlás megakadályozása;

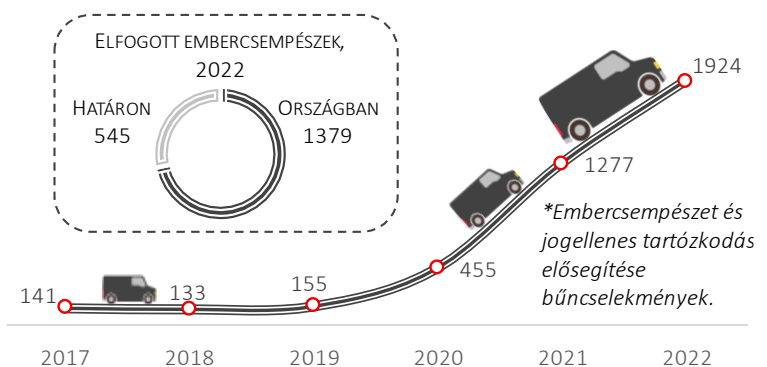
- az államhatáron áthaladó személy- és járműforgalom, valamint a szállítmányok ellenőrzése;
- a határátléptetés;
- a határátkelőhelyek rendjének biztosítása,
- a közúti határátkelőhelyek üzemeltetése és a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtása.

Mindezek mellett az Rtv. szerint a Rendőrség feladata az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések megtétele, továbbá az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárítása is.

Az államhatár rendjének védelmét a [Rendőrség Szolgálati Szabályzata](#) szerint a rendőr a határőrizeti tevékenységgel látja el. A szabályzat értelmében a határőrizet folyamatos szolgálatot jelent, melynek formája a járőr- és útlelőkezői szolgálati forma. E járőrszolgálat részletes feladatrendszerét és szabályait a [13/2017. \(III. 24.\) ORFK](#) utasítás tartalmazza.

A Szolgálati Szabályzat egyértelművé teszi azt is, hogy a magyar határrendészeti rendszer nem merül ki a határőrizetben, a beléptetésben és a határforgalom-ellenőrzésben, hanem magába foglalja az úgynevezett mélységi kompenzációs határrendészeti ellenőrzést is. Ennek során a rendőrség egyes egységei a külső határon kívül is ellenőrzéseket végeznek az ország területén jogtalanul tartózkodók és az embercsempész hálózatok felderítése céljából.

Elfogott embercsempészek* Magyarországon, 2022

Forrás: [Infoszolg/Police.hu](#)

A HATÁRŐRIZETI RENDSZER

A Határőrség megszüntetésével a határrendészet a Rendőrség egyik szolgálati ágává vált. Szakirányítását ma az ORFK Rendészeti Főigazgatóságán működő Határrendészeti főosztály négy osztálya látja el.

A határrendészeti tevékenység I. lépcsőjét a nagyobb mértékű terhelésnek kitett külső határok területi szintű határrendészeti kirendeltségei jelentik. Állományuk alapfeladatként végzi a határrendészeti feladatokat. A belső határok viszonylatában e feladatokat a rendőrkapitányságok látják el.

A határrendészet **II. lépcsőjét** a fővárosi és vármegyei szinteken a rendőrfőkapitányságok határrendészeti szolgálatai alkotják, melyek Határrendészeti, Idegenrendészeti, Mélységi Ellenőrzési és Közterületi Támogató Osztállyal (MEKTO), valamint őrzött szállással is rendelkeznek.

A határőrizeti rendszer **III. lépcsőjeként** 2015-ig a mélységi ellenőrzések terén országos hatáskörrel rendelkező Készenléti Rendőrségnek (KR) is jelentős szerepe volt, 2016-tól pedig immár kiemelt jelentősége van (Balla 2017).

A Magyarország déli határszakaszán 2015-re kialakult illegális migrációs helyzet olyan nagymértékű és korábban nem ismert nyomás alá helyezte a Rendőrség határrendészeti erőit, hogy annak kezelése a hagyományos rendészeti módszerekkel és eszközökkel nem volt ellátható. A komplex problémakör megoldására a kormányzat, majd az Országgyűlés speciális intézkedések sorozatába kezdett, melyek eredménye végül három – technikai, állományi és jogi – szinten realizálódott.

2015 és 2016 folyamán előbb a szerb, majd pedig a horvát határ mentén felépült a határőrizeti célú Ideiglenes Biztonsági Határzár (IBH), amelyet azóta technikailag jelentősen továbbfejlesztettek (ld. bővebben [Kui 2020](#)).

2015 és 2017 között elfogadásra kerültek a határőrizeti és menekültügyi rendszer erősítését célzó **jogszabályi keretek** is (a főbb jogszabályok körére ld. Velkey 2019; [Kui 2020](#)).

A jogszabályváltozások többek között jelentősen módosították a határrendészeti eljárásrendet. Az államhatárról szóló [2007. évi LXXXIX.](#) törvény módosítása lehetővé tette, hogy a rendőr – és 2022-től immár a határva-dász is – a határvonaltól, illetve a határjeltől számított 8 km-es sávon belül, tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben pedig az egész ország területén feltartóztatott külföldit átkísérje az IBH kapuján, ha bűncselekmény elkövetésének gyanúja nem merül fel. A kiutasítási eljárás nélküli visszaküldést (átkísérést) azonban – több uniós ország hasonló eljárásával együtt – az Európai Unió Bírósága, illetve az Emberi Jogok Európai Bírósága is elítélte ([Luyten 2022](#)).

A 2016-ra kialakított új határőrizeti rendszer működtetésének alapfeltételét az elegendő számú állomány biztosítása jelentette. A schengeni csatlakozást követő években azonban a határrendészek létszáma 3500–4000 főre csökkent, amely létszám a migrációs válság 2015. évi tetőzéséig érdemben nem változott. Mindez rendkívüli logisztikai, fizikai és pszichés terhelést okozott a rendvédelmi szervek számára. A 2016-ra elkészült IBH – és ezzel párhuzamban a menekültügyi és BTK-szabályok szigorítása – bár évekre véget vetett a tömeges illegális határátlépéseknek, de egyben folyamatos őrzést is igényel. A megnövekedett feladatok elvégzésére azonban a Rendőrség hivatásos állománya 2016-ban nem volt elegendő (Ritecz 2017; [Bezerédi 2018](#)).

A határőrizet személyi feltételeinek biztosítására több lépcsőben történtek intézkedések. A Menedékjogról szóló [2007. évi LXXX.](#) törvény 2015. évi módosítását követően az államhatár védelmébe a hadsereg is bevonhatóvá vált. Ennek alapfeltétele, hogy kihirdetésre kerüljön a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet. A Magyar Honvédség rendőrséget segítő határvédelmi járőrtevékenysége 2015 végétől 2022 végéig folyamatos volt, de nem azonos intenzitású. Míg 2015 végéig közel kétezer katona teljesített szolgálatot a déli határszakaszokon (Ritecz 2017), addig e létszám 2020-ra fokozatosan csökkent, majd átlagosan ötszáz főben rögzült ([Böröndi 2020](#); [Benkő 2021](#)).

2016-ban megkezdte működését a KR Határrendészeti Igazgatósága, több mint 2000 fős rendszeresített létszámmal. Rövid időn belül az Igazgatóság ketté vált, Nyugat- illetve Keletmagyarországi Határrendészeti Igazgatósággá (Velkey 2019). Rendszeresített létszámuk ezt követően [4000 főre emelkedett](#).

Az országos rendőrfőkapitány 2016. június 30-tól elrendelt „Biztonságos Határ” művelete lehetővé tette, hogy a határrendészeti járőrtevékenységbe további rendvédelmi állomány is bevonásra kerüljön. Az IBH-menti terhelést Bács-Kiskun vármegyei viszonylatban Dávid Károly szemléltette. 2016 előtt a határszakaszon a határrendészeti kirendeltség állománya nappal 13–14, éjjel 17–19 járőrrel őrizte a határt. Az IBH létrehozásától a folyamatos jelenlét napi 1600 főt igényelt, ami a KR, a Honvédség, a vármegyei rendőrkapitányságok, a Terrorelhárítási Központ, az Alkotmányvédelmi Hivatal, a Büntetés-végrehajtási Intézetek átvezényelt állományával, illetve biztonsági őrökkel volt megoldható ([Dávid 2017](#)).

2015/2016-tól a FRONTEX, valamint a visegrádi országok is csapatokat küldtek a határőrizet megerősítésére. Bár a FRONTEX 2020-ban [kivonult Magyarországról](#), de a visegrádi országok, továbbá Ausztria [továbbra is hozzájárulnak](#) a déli határszakasz védelméhez. Mindemellett a magyar polgárőr szervezetek is jelentős számban segítették a határrendészeti erőket: 2022-ben több mint [13 ezer polgárőrvett részt](#) határvédelmi feladatokban.

A 2015/2016-óta kiépült határvédelmi rendszer működését 2022 végéig évente közel 8000 fő, vagyis a 2014. évi átlagos határrendészeti

állomány duplája biztosította. Szakértők szerint azonban e feladatokra 11–12 ezer fős állomány lenne szükséges ([Balla-Kui, 2017](#)).

A határvadász ezredek felállítása

Az Ukrajnában kirobbant háború, a keleti határszakaszokon jelentkező menekülthullám, illetve az illegális határátlépések 2020-tól dinamikus növekvő tendenciája miatt a [Kormány 2022 nyarán](#) a rendőrség határrendészeti ágának személyi megerősítése mellett döntött. E döntést kiemelten indokolta, hogy a [2022 júliusától fokozott készenlétebe helyezett Magyar Honvédség](#) állománya kivonásra kerüljön a határvédelmi feladatokból.

Ennek érdekében a Kormány ([244/2022. \(VII. 8.\) Korm. rendelet](#)), majd 2022 novemberében az Országgyűlés ([2022. évi L. törvény](#)) egy speciálisan az államhatár őrzésére és a jogellenes migráció megakadályozására szerződött határvadász állománykategóriát hozott létre. A KR Határvadász Ezred állományába tartozó határvadászok a schengeni külső határain elhelyezkedő vármegyei rendőr-főkapitányságok határrendészeti kirendeltségeinek illetékességi területén szolgálnak. A törvény a határvadász részére a hivatásos rendőrrel közel azonos intézkedési és kényszerítő eszköz-alkalmazási felhatalmazást biztosít.

A Kormány tervei szerint a határvadászok végleges létszáma 4000 főt jelentene. A Rendőrség az első ütemben 2208 fő felvételét tervezi, melyből több mint ezer fő állt 2022 végére szolgálatba ([Bolcsik 2022](#)). Mindez lehetővé tette, hogy a [Honvédség állományát kivonják](#) a déli határ őrizetéből.

Források:

- Balla József: Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére és megszüntetésére. In: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Szerk. Tóth Péter, Budapest, 2017
- Ritecz György: Határőrizet a rendszerváltástól napjainkig. In: Őrzők vigyázatok a határra! Zrínyi. Bp., 2017
- Bezerédi Imre: A mai határrendészeti rendszer működése az ideiglenes déli – kiemelten a Bács-Kiskun megyei határszár mentén. Határrendészeti Tanulmányok, [2018/1. szám](#)
- Velkey Dávid: Határrendészet és határvédelem a határőrség utáni Magyarországon (2008-2018). Rendészet-tudomány-aktualitások, Budapest, 2019.

Készítette: B. Müller Tamás
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486